

Likvärdig skola – Bedömning och betygsättning

Karlstads kommun

Mars 2021

Michaela Nyman, revisionskonsult

Isabelle Panasco, revisionskonsult

Marie Lindblad, certifierad kommunal revisor

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Bedömningar mot revisionsfrågor	3

1. Inledning	5
1.1 Bakgrund	5
1.2 Syfte och revisionsfrågor	5
1.3 Revisionskriterier	6
1.4 Avgränsning	6
1.5 Metod	6
1. Statistik	7
2.1 Kunskapsresultat och behörighet	7
2.2 Jämförelse mellan terminsbetyg och nationella prov i årskurs 6	9
2.3 Jämförelse mellan terminsbetyg och nationella prov i årskurs 9	11
2.4 Skolenkät	12
2. Iakttagelser och bedömningar	13
3.1 Säkerställer nämnden ändamålsenliga förutsättningar genom styrning och ledning av verksamheten?	13
3.1.1 Iakttagelser	13
3.1.2 Bedömning	15
3.2 Görs dokumenterade uppföljningar och analyser som redovisas till nämnden?	15
3.2.1 Iakttagelser	16
3.2.2 Bedömning	18
3.3 Vidtar nämnden adekvata åtgärder vid bristande likvärdighet?	18
3.3.1 Iakttagelser	18
3.3.2 Bedömning	20
3. Revisionell bedömning	21
4.1 Rekommendationer	21
4. Bilagor	22

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av kommunens förtroendevalda revisorer genomfört en granskning avseende Likvärdig skola med fokus på bedömning och betygsättning. Syftet med granskningen har varit att bedöma om barn- och ungdomsnämnden säkerställer en ändamålsenlig utbildning vad gäller likvärdighet i grundskolan avseende bedömning/betygsättning. Det innebär att nämnden ska säkerställa att det inte finns skillnader mellan skolorna eller eleverna.

Granskningen syftar även till att bedöma om den interna kontrollen inom området är tillräcklig.

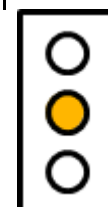
Vår samlade bedömning är att:

- Barn- och ungdomsnämnden *inte helt* säkerställer en ändamålsenlig utbildning vad gäller likvärdighet i grundskolan avseende bedömning/betygsättning.
- Den interna kontrollen bedöms som *inte helt* tillräcklig.

Den samlade bedömningen baseras på de för granskningen antagna revisionsfrågorna som framgår i tabellen nedan. Motivering till bedömningen av de olika revisionsfrågorna framgår under varje avsnitt i den löpande rapporten.

Bedömningar mot revisionsfrågor

Revisionsfråga	Kommentar
Säkerställer nämnden ändamålsenliga förutsättningar genom styrning och ledning av verksamheten?	<p>Delvis uppfyllt</p> <p>Nämnden har beslutat om målsättningar och en struktur för det systematiska kvalitetsarbetet vilket möjliggör för nämnden att följa upp och analysera området. Vidare finns forum för att mellan förvaltning och skolenheter beröra området samt dokumenterat stöd för bedömning och betygsättning till lärarna.</p> <p>Vi konstaterar samtidigt att det saknas tillräckliga förutsättningar för att mellan skolenheterna samverka kring likvärdig bedömning och betygsättning. Detta ses som särskilt viktigt då jämförelser mellan de nationella proven och betyg inte varit möjlig att genomföra läsåret 19/20.</p>

Görs dokumenterade uppföljningar och analyser som redovisas till nämnden?

Delvis uppfyllt

Nämnden erhåller regelbundet dokumenterad uppföljning om skolornas resultat. Sett till rapporteringens innehåll bedöms den för år 2020 inte omfatta en tillräcklig analys huruvida bedömning och betygsättning skett på ett likvärdigt sätt mellan skolenheterna. Det ses som positivt att förvaltningen följer elevernas progression.

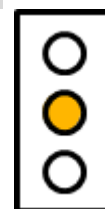

Vi bedömer det särskilt viktigt att nämnden säkerställer att de får till sig en tillräcklig analys innehållande jämförelser mellan skolenheter, ämnen och elever. Detta med hänsyn till att statistik från skolverket visar på att det föreligger skillnader vad avser elevernas kunskapsresultat samt att det föreligger skillnader mellan betyg och resultat från de nationella proven.

Vidtar nämnden adekvata åtgärder vid bristande likvärdighet?

Delvis uppfyllt

Nämnden har vidtagit ett antal åtgärder för att öka elevernas måluppfyllelse och likvärdigheten inom grundskolan, bland annat för att öka kompetensen. Vi ser det som positivt att det inom förvaltningen har genomförts ett antal åtgärder i syfte att stärka bedömningskulturen. Dock är detta inte på initiativ av nämnden.

Med hänsyn till att vi ser ett utvecklingsbehov gällande nämndens erhållna uppföljning och analys avseende likvärdig bedömning och betygsättning bedöms detta påverka nämndens möjlighet att i tillräcklig omfattning identifiera skillnader mellan skolenheter, ämnen och elever och därav vid behov kunna vidta adekvata åtgärder.

Rekommendationer

Utifrån granskningen iakttagelser och bedömningar lämnas följande rekommendationer till barn- och ungdomsnämnden:

- att nämnden säkerställer att det finns förutsättningar för samverkan för lärare mellan skolenheter, exempelvis genom sambedömning och samrättning, samt
- att nämnden säkerställer att de får en tillräcklig uppföljning inom området som omfattar analys av orsakerna bakom eventuella skillnader i elevernas måluppfyllelse mellan skolenheter, ämnen och elever.

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Skolan ska vara likvärdig och alla elever har rätt till en utbildning av hög kvalitet enligt skollagen. Skolan ska dessutom arbeta för att kompensera för elevers olika bakgrund och förutsättningar.

Gymnasiebehörigheten i Karlstads skolor har de senaste åren varit 4–5 procentenheter högre än riksgenomsnittet. I årsredovisningen 2019 framkommer att andelen elever som är behöriga till gymnasiet har ökat jämfört med föregående år från 88,2 procent till 89,5 procent. Det finns dock skillnader mellan skolorna. De skolor som har lägst behörighet är Frödingsskolan och Vålbergsskolan som har 72,0 respektive 73,2 procent behöriga elever, medan Internationella Engelska Skolan och Rudsskolan som har högst värden har 97,4 respektive 95,4 procent.

Meritvärdet för Karlstads kommunala skolor har också ökat det senaste året men är något lägre än meritvärdet för landets samtliga skolor. Utvecklingen under perioden 2013 till 2019 följer i stort utvecklingen för riket, men även här finns skillnader mellan skolorna. Det genomsnittliga meritvärdet sträcker sig från 191 som lägst till 244 som högst.

Brister i likvärdighet kan bero på en rad olika faktorer. Enligt skollagen innehåller begreppet likvärdighet flera olika aspekter:

- Tillgång till lika utbildning
- Lika kvalitet på utbildningen
- Skolans uppdrag att kompensera för skillnader i elevernas förutsättningar.

Barn- och ungdomsnämnden är huvudman för grundskolan i Karlstads kommun och ansvarar för att skapa förutsättningar för en likvärdig skola.

Kommunens revisorer har med hänsyn till risk och väsentlighet bedömt det angeläget att göra en granskning som fokuserar på bedömning/betygsättning.

1.2 Syfte och revisionsfrågor

Granskningen syftar till att bedöma om barn- och ungdomsnämnden säkerställer en ändamålsenlig utbildning vad gäller likvärdighet i grundskolan avseende bedömning/betygsättning. Det innebär att nämnden ska säkerställa att det inte finns skillnader mellan skolorna eller eleverna.

Granskningen syftar även till att bedöma om den interna kontrollen inom området är tillräcklig. Revisionsfrågor:

- Säkerställer nämnden ändamålsenliga förutsättningar genom styrning och ledning av verksamheten?
- Görs dokumenterade uppföljningar och analyser som redovisas till nämnden?
- Vidtar nämnden adekvata åtgärder vid bristande likvärdighet?

Första frågan utgör grund för bedömning av ändamålsenlighet. Fråga två och tre utgör grund för bedömning av intern kontroll.

1.3 Revisionskriterier

- 6 kap. 6 § kommunallagen
- 1 kap. 4, 8, 9 §§, 2 kap. 8 §, 4 kap. 4–7 §§ skollagen, Lgr 11 kap. 1 Skolans värdegrund och uppdrag (likvärdig utbildning)
- Skolverkets allmänna råd Systematiskt kvalitetsarbete - för skolväsendet
- 3 kap. 14 och 16 §§, 10 kap. 15-20 20 a §§ skollagen, 6 kap. 5 och 7 §§, 9 kap. 20 och 22b §§
- skolförordningen, Lgr 11, 2.7 Bedömning och betyg samt Skolverkets föreskrifter om hantering och genomförande av nationella prov (2013:19)
- Skolverkets allmänna råd Betyg och betygssättning.
- Kommunala riktlinjer, handlingsplaner och beslut

1.4 Avgränsning

I tid avgränsas granskningen i huvudsak till år 2020. Granskningen avgränsas till att omfatta barn- och ungdomsnämnden och dess ansvar som huvudman för grundskolan.

1.5 Metod

Granskningen har utförts genom granskning och analys av för granskningen relevanta styrande dokument, dokumenterade uppföljningar, eventuella genomförda elevenkäter samt nämndens protokoll och underliggande handlingar med mera. Intervjuer har genomförts med nämndens presidium, förvaltningschef, utbildningschef samt med ett urval av rektorer och lärare.

Samtliga intervjuade har getts möjlighet att sakgranska innehållet i rapporten.

1. Statistik

2.1 Kunskapsresultat och behörighet

Inom Karlstad kommun finns 26 kommunala grundskoleenheter med totalt 7 754 elever i åk 1–9 varav 48 procent är flickor, 19 procent av eleverna har utländsk bakgrund och 68 procent av eleverna har föräldrar med eftergymnasial utbildning.

Statistiken som redovisas är offentlig statistik från Skolverket. På grund av ett beslut från SCB finns det för närvarande ingen offentlig statistik för läsåret 2019/20. Samtlig statistik som framgår nedan avser läsåret 18/19.

Tabell 1. Betyg årskurs 6, andel som uppnått kunskapskraven (A-E) i alla ämnen, läsåret 18/19.

Skolenhet	Andel (%) elever åk 6 som uppnått A-E i alla ämnen läsåret 2018/2019 ¹
Värmlands län	75,3
Karlstad, kommunal huvudman	77,9
Fredricelundsskolan	74,2
Frödingskolan	43,5
Färjestadsskolan	54,3
Herrhagsskolan	75,0
Hultsbergsskolan	82,9
Kroppkärrsskolan	100,0
Kvarnbergsskolan	88,6
Norrstrandsskolan	85,5
Nyeds skola	74,2
Orrholmsskolan	~100 ²
Råtorpskolan	~100
Skattkärrsskolan	82,6
Skåreskolan	87,1
Stockfallets skola	~100
Stodeneskolan	~100
Vallargärdets skola	~100
Vålbergsskolan	49,0

¹ Vid jämförelse av betygen i åk 6 måste hänsyn tas till hur många ämnen eleverna i genomsnitt har läst. På grund av att eleverna läser olika ämnen och olika ämnen under åk 6 är mätvärdena inte direkt jämförbara mellan län, kommuner eller skolenheter.

²Skolverket.se Om antalet som ej uppnått kunskapskraven (A-E) är färre än 5 elever, så visas andelen som uppnått A-E som ~100.

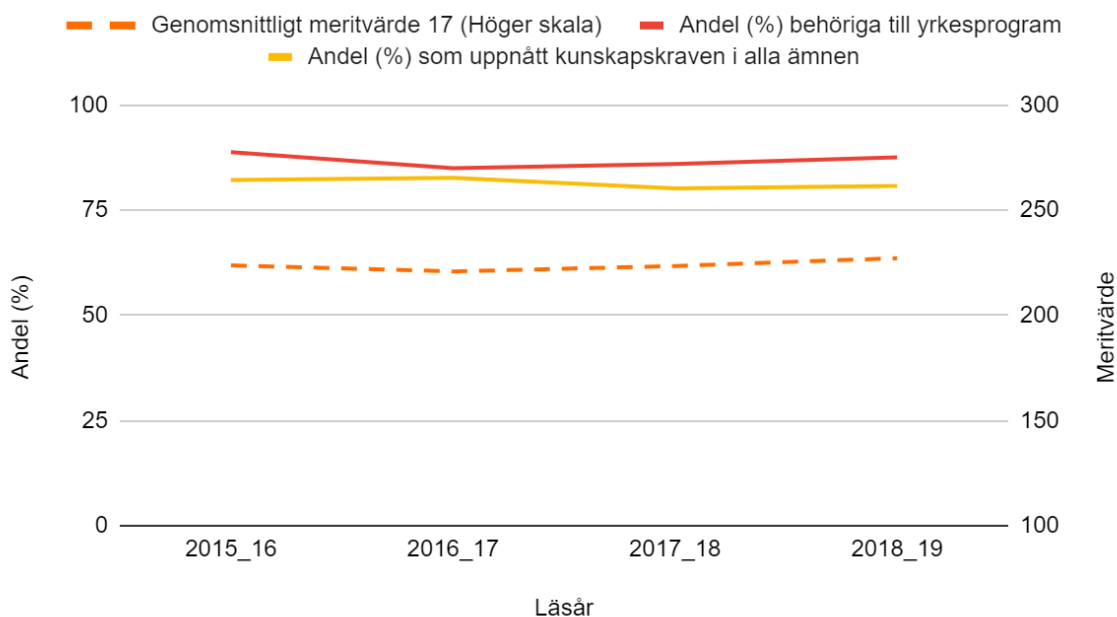
Väse skola	~100
Västerstrandsskolan	75,0

Källa: Skolverket.

Av tabellen ovan framkommer att det är stora skillnader mellan skolenheterna i andel elever i årskurs 6 som har uppnått kunskapskraven i alla ämnen läsåret 2018/2019. Frödingskolans och Vålbergsskolans resultat årskurs 6 är sämre än genomsnittet. Detsamma gäller för Färjestadsskolan (åk 4–6). Fler skolenheter redovisar ett högre resultat än genomsnittet.

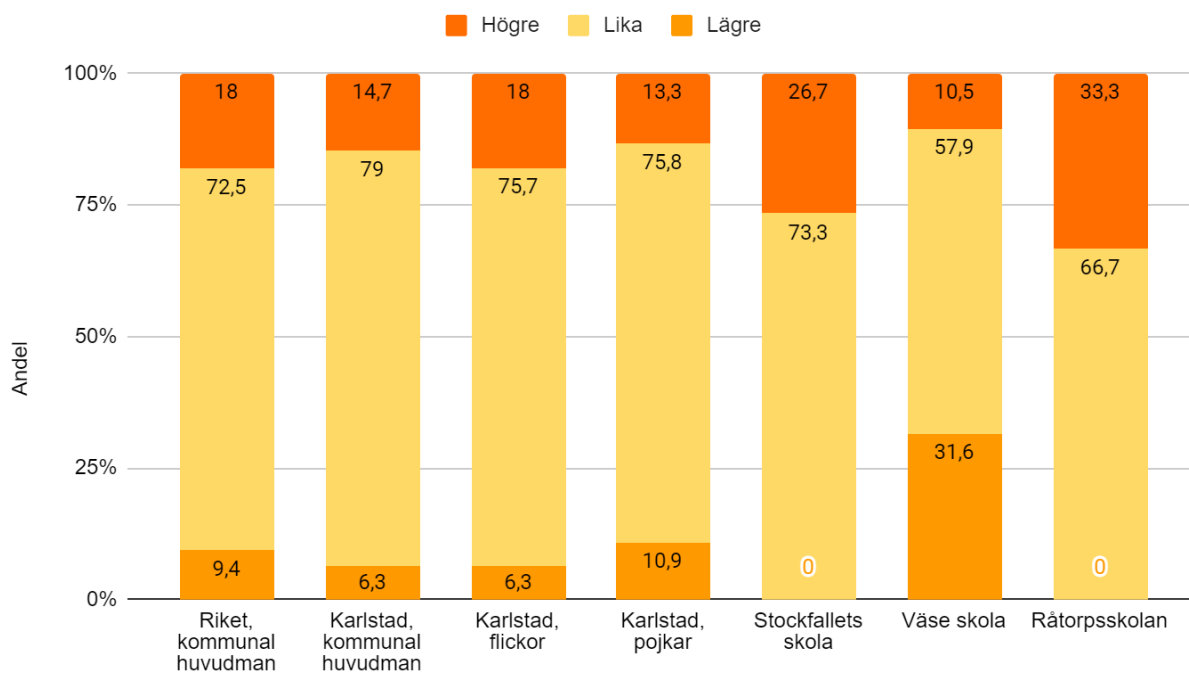
För årskurs 9 har meritvärdet varit omkring 220–227 mellan åren 2015-2019. Maxvärde är 340 poäng. Andel med behörighet till yrkesprogram har varit omkring 90 procent de aktuella åren. Andelen som uppnått kunskapskraven i alla ämnen har fluktuerat något under åren men har för majoriteten av skolenheterna legat under 80 procent. Från förvaltningens analyser noteras att det föreligger stora skillnader mellan skolenheterna i andel elever som har uppnått kunskapskraven i alla ämnen läsåret 18/19. Vålbergsskolan (åk 4–9) och Nyeds skola ligger under 75 procent medan Frödingskolan ligger under 60 procent.

Grundskolan årskurs 9 betygsresultat - jämförelse över tid

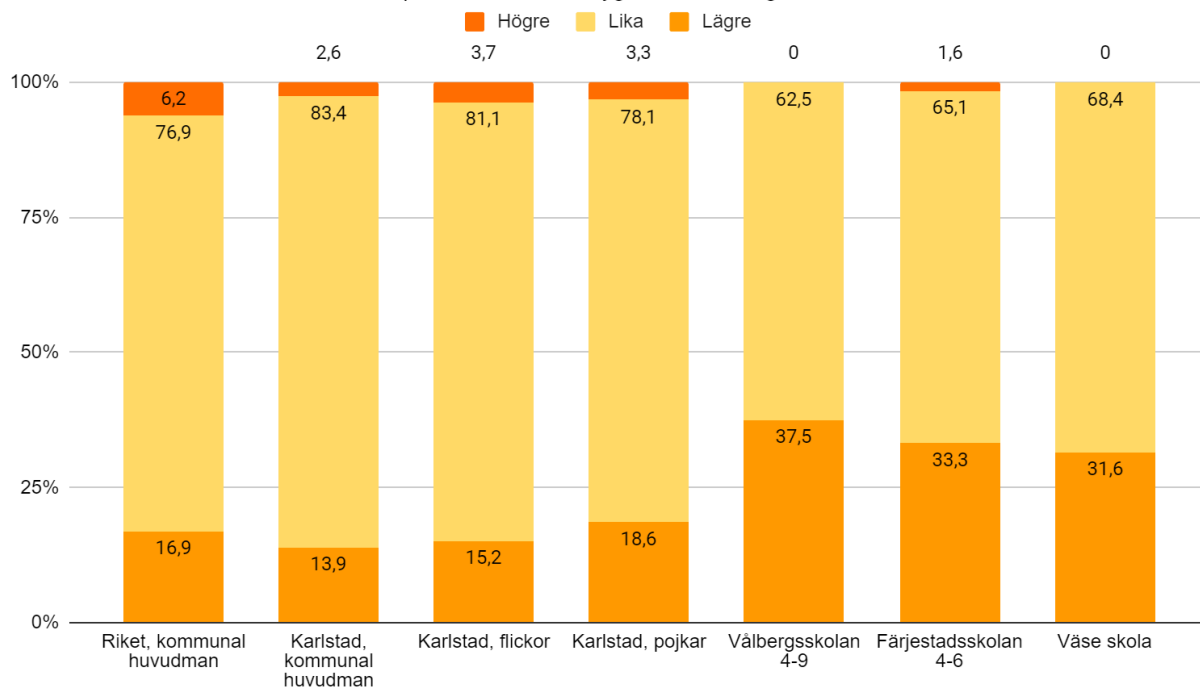
2.2 Jämförelse mellan terminsbetyg och nationella prov i årskurs 6 Svenska

Karlstad - Relationen mellan nationella prov och terminsbetyg årskurs 6, Svenska

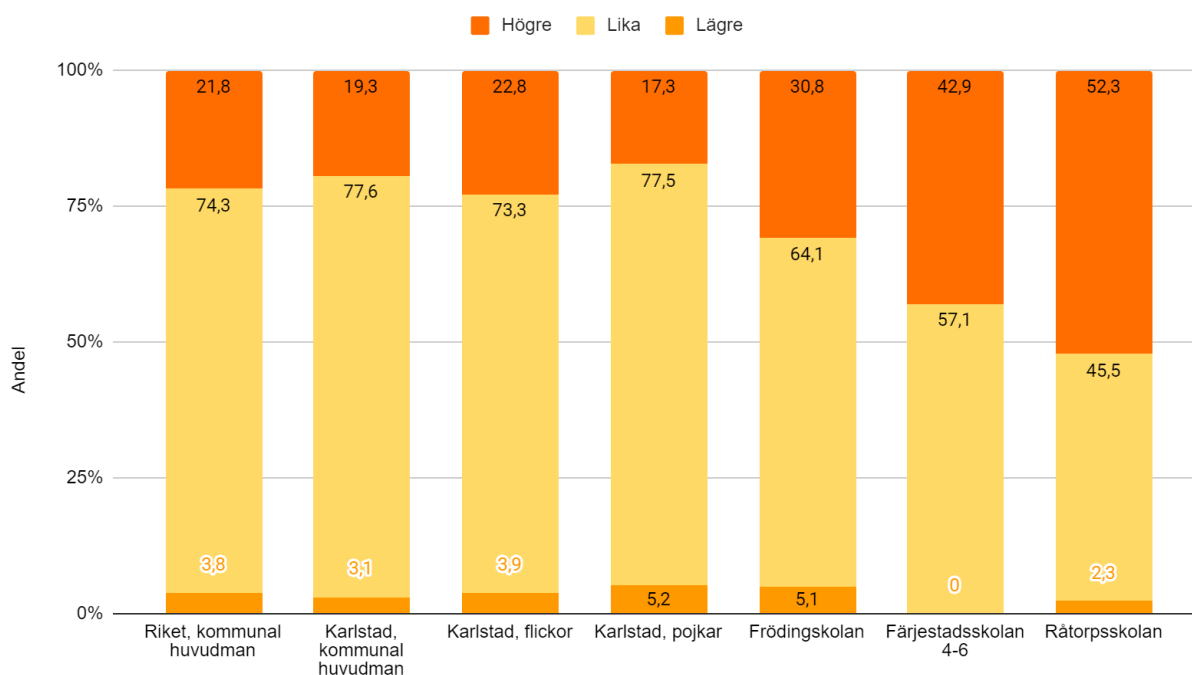
Engelska

Karlstad - Relationen mellan nationella prov och terminsbetyg årskurs 6, Engelska

Matematik

Karlstad - Relationen mellan nationella prov och terminsbetyg årskurs 6, Matematik

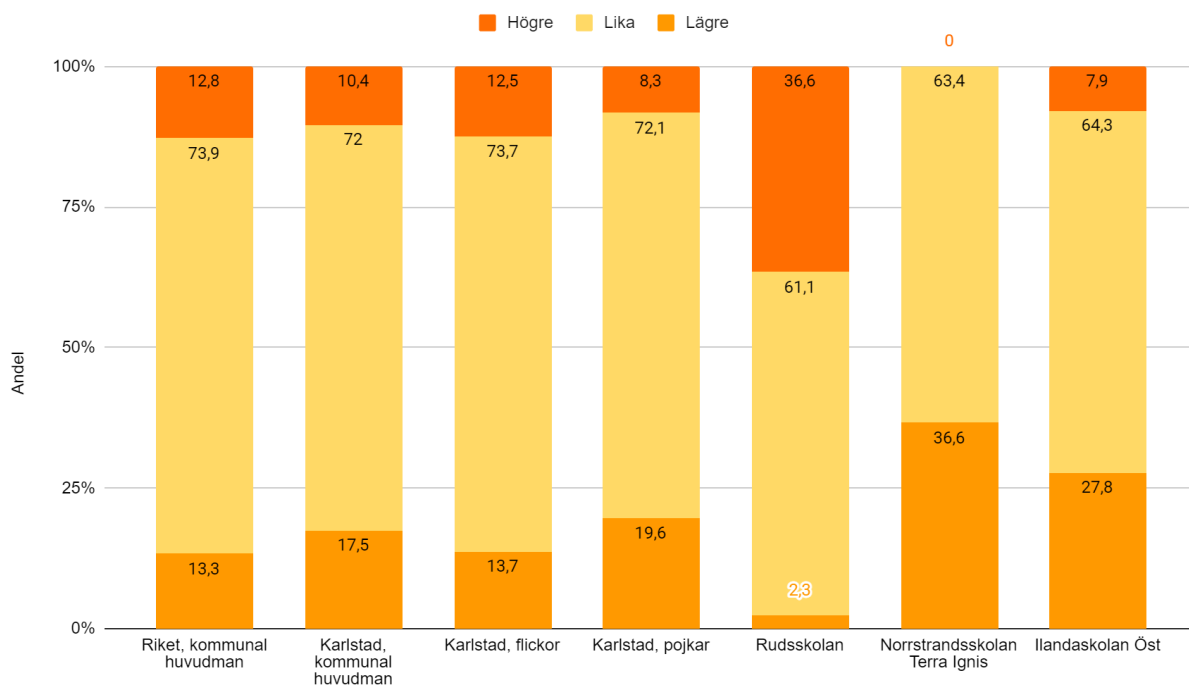

Ett urval av tre skolenheter har gjorts för respektive ämne baserat på störst avvikelser mellan betyg och resultat från de nationella proven.

För samtliga tre ämnen visar statistiken att det förekommer att eleverna fick andra betyg än resultaten på de nationella proven. Det finns inget i skollagen eller styrdokumenterna som hindrar ett sådant förfarande. För ämnena matematik och svenska finns det ett flertal skolor där eleverna fick ett högre slutbetyg än vad resultaten i de nationella proven anger. I ämnet engelska var det flera skolor där eleverna fick ett lägre slutbetyg än vad resultaten i de nationella proven anger. Statistiken visar att det finns skillnader mellan skolenheterna när det kommer till betyg och provresultat, samt att en högre andel flickor får ett högre betyg jämfört med provresultat i samtliga ämnen jämfört med pojkar.

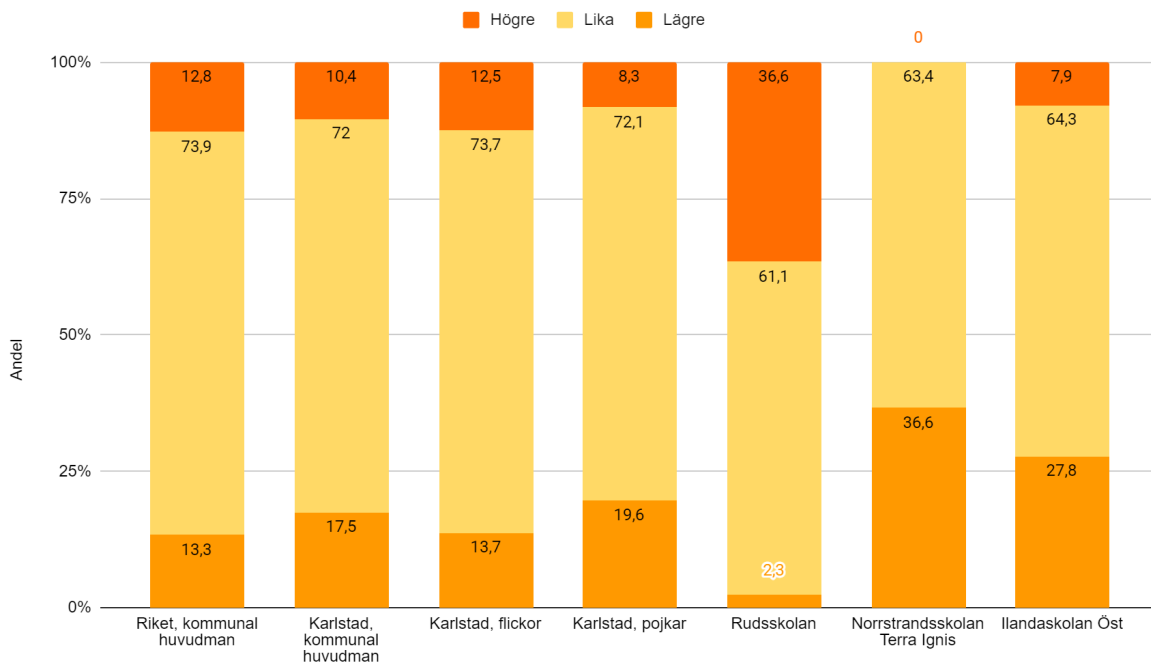
2.3 Jämförelse mellan terminsbetyg och nationella prov i årskurs 9 Svenska

Karlstad - Relationen mellan nationella prov och terminsbetyg årskurs 9, Engelska

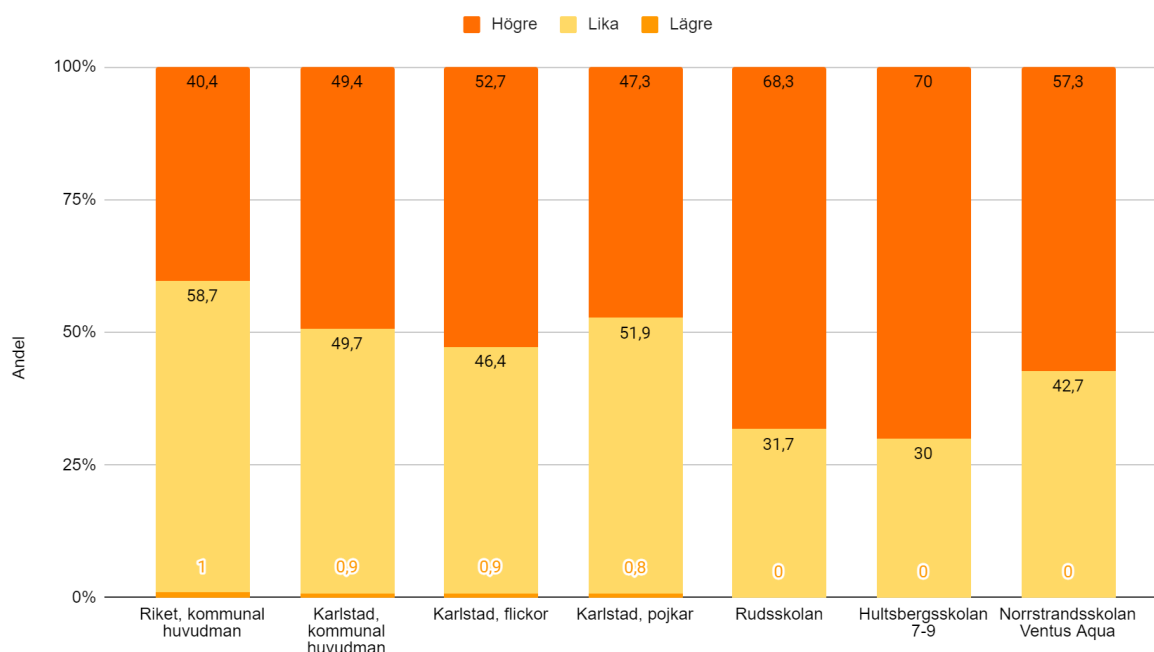
Engelska

Karlstad - Relationen mellan nationella prov och terminsbetyg årskurs 9, Engelska

Matematik

Karlstad - Relationen mellan nationella prov och terminsbetyg årskurs 9, Matematik

För årskurs 9 var det framförallt i ämnet matematik som det är en stor skillnad mellan resultaten på de nationella proven och elevernas betyg i ämnet. Dock ses skillnader mellan betyg och resultat även för ämnena svenska och engelska. Det går även att konstatera att det finns skillnader mellan skolenheterna i elevernas betyg i relation till resultaten från de nationella proven.

2.4 Skolenkät

Skolinspektionen genomför regelbundet granskningar av landets skolverksamhet, där skolenkäten är en del i det. Enkäten används för att få en bild av hur skolan upplevs av elever, pedagogisk personal och vårdnadshavare. Under våren år 2019 genomfördes skolenkäten i Karlstad kommun där den pedagogiska personalen³ svarade enligt följande gällande bedömning och betygsättning:

15. Bedömning och betygsättning		Stämmer helt och hållet	Stämmer ganska bra	Stämmer ganska dåligt	Stämmer inte alls	Vet ej
Index 7,5 (7,3)	Medelvärde	Andel	Andel	Andel	Andel	Andel
På den här skolan är det tydligt hur bedömningen av elevernas kunskapsutveckling ska gå till	7,5 (7,3)	37% (31%)	50% (55%)	11% (11%)	* (1%)	* (2%)
Jag får det stöd jag behöver för att göra likvärdiga bedömningar av elevernas kunskapsutveckling	7,5 (7,2)	35% (28%)	53% (56%)	9% (11%)	* (1%)	** (4%)
På den här skolan samarbetar vi lärare kring bedömning av elevernas kunskaper	7,4 (7,3)	36% (35%)	48% (50%)	13% (12%)	1% (1%)	2% (2%)

³1 Med pedagogisk personal avses i Skolenkäten den pedagogiska personal som huvudsakligen planerar, bedriver och följer upp undervisning i grundskolan och gymnasiet (observera ej pedagoger inom förskoleklass, skolbarnomsorg eller grundsärskola).

2. Iakttagelser och bedömningar

3.1 Säkerställer nämnden ändamålsenliga förutsättningar genom styrning och ledning av verksamheten?

Enligt skolverkets allmänna råd om betyg och betygsättning har alla elever rätt att bli bedömda på samma grunder. Betygsättning innebär myndighetsutövning som kan ha en avgörande betydelse för elevens framtid. Det är därför viktigt att alla elever, oavsett vilken skola de gått i eller vilken lärare som satt betyg, har blivit bedömda utifrån samma krav.

Huvudmannen behöver därför i sin styrning säkerställa att rektor tar ansvar för att skolans lärare ges förutsättningar att säkerställa att deras bedömningar och betyg är likvärdiga. Det handlar bland annat om att rektor bör skapa en samsyn kring bedömning och betygsättning samt ha system för uppföljning och analys av lärarnas bedömningar (i årskurser där det inte finns betyg) samt betygsresultaten för årskurser som har betyg. Rektor bör även skapa rutiner för hur en legitimerad lärare sätter betyg med en lärare som inte är legitimerad. Huvudmannen bör även ta initiativ till att lärare från olika skolor träffas för att kalibrera bedömningar ur ett likvärdighetsperspektiv.

Enligt Skolverkets allmänna råd för betyg och betygsättning⁴ framgår att läraren, inför betygsättning, behöver samla in ett brett och varierat bedömningsunderlag. Det innebär att läraren under terminen behöver kontrollera sitt bedömningsunderlag mot kunskapskraven för att säkerställa att det kommer att finnas tillräckligt underlag för en allsidig utvärdering av elevens kunskaper i tid för betygsättning. Läraren avgör vilken dokumentation som behövs för att säkerställa ett tillräckligt underlag.

3.1.1 Iakttagelser

Utifrån Karlstad kommuns övergripande målsättningar har barn- och ungdomsnämnden för verksamhetsåret 2020 antagit ett flertal mål för elevernas måluppfyllelse och resultat. Målsättningarna mäts bland annat genom följande indikatorer:

- Andel elever som når minst godkänt i alla ämnen
- Andelen elever som når de högsta betygen
- Måluppfyllelse åk 3
- Meritvärde åk 6
- Meritvärde åk 9
- Behörighet till gymnasieskolan
- Andel elever i åk 9 som är behöriga till gymnasiet

Nämndens mål och indikatorer följs upp i samband med årsredovisning. Elevernas kunskapsresultat samt statistik från nationella prov följs inom ramen för enheternas systematiska kvalitetsarbete. Nämnden får del av skolornas kvalitetsarbete i en av förvaltningen upprättad kvalitets- och resultatrapport (på aggregerad nivå) en gång per år. Representanter från förvaltningen uppger att det år 2019 identifierats skillnader i betygsfördelningen (betyg och resultat från nationella prov) läsåret 18/19 vilket föranledde ett arbete kring bedömningskulturer inom grundskolan. Arbetet leddes av förvaltningens

⁴ Läs mer på: <https://www.skolverket.se/publikationsserier/allmanna-rad/2018/allmanna-rad-om-betyg-och-betygsattning>

kvalitetsstrateg som av förvaltningen uppges ha haft en avgörande roll i detta arbete genom att stötta skolenheterna i deras systematiska kvalitetsarbete samt sprida information kring bedömning och betyg. I tid för granskningen framgår vid intervju med förvaltningsledning att vissa riktade insatser har genomförts till de skolenheter där skillnader identifierades.

Som stöd till enheternas systematiska kvalitetsarbete genomför kvalitetsstrategen även verksamhetsdialoger med utbildningschef för grundskola, rektorer och lärare. Bland annat uppges enheternas resultat och ekonomi diskuteras vid dessa dialoger. Vid intervjuer med rektorer lyfts verksamhetsdialogen som ett viktigt forum för erfarenhetsutbyte och kunskapspridning mellan förvaltning och skolenheterna.

Förvaltningen uppges vid intervjuer även beakta statistik från bland annat SCB och Skolverket inför olika dialoger, planering och övergripande beslut i nämnden.

Arbete med bedömning och betygssättning

För betygssättning finns det tre av förvaltningen upprättade stöddokument i form av ett *Flödesschema kring betygssättning*, en *Tidsplan till lärarna inför betygssättning* samt ett dokument för *Handledning vid betygsregistrering i Dexter*⁵. Samtliga dokument finns tillgängliga på kommunens intranät *Solsidan* där regler och information kring betyg finns tillgängligt samt länkar till respektive dokument.

På Solsidan finns även en informationsfilm avseende "rättssäker bedömning och dokumentation" till stöd för lärarna. Ytterligare informationsfilmer finns tillgängliga på hemsidan pedagogvarmland.se⁶, där kommunens kvalitetsstrateg informerar om olika bedömningsaspekter. Andra stöddokument som nyttjas är enligt intervjuade lärare Skolverkets bedömningsmatriser. I matrisen ingår en beskrivning av olika moment inom undervisningsområdet eller ämnet och vad som krävs för de olika betygen.

Vid intervjuer med lärarna framkommer att de utvalda skolenheterna inte tillämpar sambedömning. Vidare lyfts det att det i varierad grad upplevs finnas förutsättningar för erfarenhetsutbyte och reflektion kring likvärdig bedömning och betyg med andra skolenheter. Inom låg- och mellanstadiet ges en sammanhållen bild om att det främsta utbytet kring bedömning och betyg sker inom skolornas arbetsgrupp.

Inom högstadiet uppges ämnesnätverksträffar ske två gånger per termin. Ämnesnätverken berör ämneslärare i hela kommunen och initieras av barn- och ungdomsförvaltningen. Enligt de intervjuade lärarna belyser forumet olika teman vid varje träff där bedömning uppges ha varit temat år 2019. Vid intervjuer framgår att det för en del högstadieskolor även sker så kallade ämneskonferenser på rullande schema som fokuserar på undervisning och bedömning för det specifika ämnet.

Vid intervjuer framkommer att de utvalda skolenheterna inte tillämpar samrättning. Dock sker en form av samrättning i samband med de nationella proven då lärarna rättar

⁵ Dexter är ett systemstöd för lärare, elever och vårdnadshavare i gymnasieskolan. Plattform för närvarohantering, studieplan och betyg.

⁶ Se: <https://pedagogvarmland.se/i-undervisningen/bedomning-och-betyg>

varandras prov. I sammanhanget bör noteras att nationella prov inte genomförts under läsåret 19/20⁷.

Avseende betygsättning redogör upprättat flödesschema för de olika steg samt datum från det att betyg registreras i Dexter till det att terminsbetyg sätts. Flödesschemat redogör översiktligt för ansvarsfördelningen för skoladministratörerna, undervisande lärare och för rektor. På liknande sätt redogör tidsplanen inför betygsättning mer djupgående för de olika momenten gällande betygsättning.

I de fall en lärare saknar behörighet att sätta betyg sker enligt uppgift från intervju med såväl rektor som lärare att betygsättning sker tillsammans med behörig lärare. Det anges även finnas utsedda mentorer för de lärare som saknar behörighet och som stöttar läraren vid behov i olika delar i undervisningen. Samtidigt lyfter de intervjuade att kommunen har en hög andel behöriga lärare vilket innebär att detta inte förekommit i särskilt stor utsträckning. Vi kan genom vår granskning inte styrka att det finns någon dokumenterad rutin för hur legitimerad lärare sätter betyg med en lärare som saknar behörighet.

Avslutningsvis beskriver förvaltningsledning, rektorer och lärare att det upplevs finnas dokumenterat stöd vid betygsättning. De intervjuade lärarna anger även att det tidigare läsåret har påbörjats jämförelser av rektor inom skolan mellan betyg och resultat från de nationella proven, men att det inte skett under år 2020 eftersom att de nationella proven inte genomförts under läsåret 19/20 med hänvisning till pandemin.

3.1.2 Bedömning

Revisionsfrågan bedöms som *delvis uppfylld*.

Bedömningen baseras på att nämnden för år 2020 har beslutat om målsättningar för elevernas måluppfyllelse och resultat. Nämnden har även en struktur för det systematiska kvalitetsarbetet vilket möjliggör för nämnden att följa upp och analysera området. Vidare bedöms nämnden till viss del ge förutsättningar för forum mellan förvaltning och skolenheterna genom exempelvis resultatdialoger.

Bedömningen baseras även på att vi ser att det finns dokumenterat stöd för bedömning och betygsättning till lärarna. Samtidigt bedömer vi att det saknas tillräckliga förutsättningar för att mellan skolenheterna samverka kring likvärdig bedömning och betygsättning. Detta ses som särskilt viktigt att nämnden säkerställer förutsättningar för sambedömning och samrättning då jämförelser mellan de nationella proven och betyg inte varit möjligt att genomföra läsåret 19/20.

3.2 Görs dokumenterade uppföljningar och analyser som redovisas till nämnden?

Enligt Skollagens fjärde kapitel ska huvudmannen systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen på huvudmannanivå. För att skapa förutsättningar för rättvisande och likvärdiga betyg är det viktigt att huvudmannen har rutiner för att analysera betyg och nationella provbetyg för alla skolenheter inom huvudmannens organisation. Denna uppföljning är en del av huvudmannens

⁷ Källa: <https://www.skolverket.se/undervisning/gymnasieskolan/nationella-prov-i-gymnasieskolan/provdatum-i-gymnasieskolan>

systematiska kvalitetsarbete. En ändamålsenlig uppföljning ska möjliggöra att huvudmannen vid behov sätter in insatser som skapar förutsättningar för mer rättvisande och likvärdiga betyg. Exempelvis kan huvudmannen behöva se över resursfördelningen till skolenheterna.

Skolverkets allmänna råd för betyg och betygsättning beskriver att rektor bör säkerställa att det finns förutsättningar för att sammanställa betyg och nationella provbetyg i syfte att kunna göra analyser av resultaten, exempelvis om det finns avvikelser mellan olika undervisningsgrupper, mellan kön eller mellan elever med olika socioekonomiska bakgrunder. Om det föreligger skillnader ska rektor undersöka om dessa är motiverade eller inte.

3.2.1 Iakttagelser

Som nämndes i föregående avsnitt får nämnden uppföljning av elevernas resultat, måluppfyllelse och behörighet i samband med uppföljning av det systematiska kvalitetsarbetet samt årsredovisning.

I årsredovisningen för 2020, beslutad 2021-02-24 §27, förtydligas att resultaten gällande gymnasiebehörighet och meritvärde i åk 9 visar på hur elevernas socioekonomiska bakgrund har fått allt större betydelse för hur eleverna lyckas i grundskolan och att skillnaden mellan skolors betygsresultat har ökat. Årsrapporten redogör på övergripande nivå meritvärde samt behörighet till gymnasiet. Uppföljningen beskriver även behovet av att utveckla det kompensatoriska arbetet i förskolan för att dels höja lärarnas kompetens att möta variationer i klassrummet/barngruppen, dels att skapa tillgängliga lärmiljöer och tidigt fokusera på elevernas måluppfyllelse. Årsredovisningen omfattar inte uppföljning av övriga indikatorer som nämns i avsnitt 3.1.1.

Nämnden behandlade 2021-02-24 §28 kvalitets- och resultatrapporten för år 2020. Sett till rapporteringens innehåll saknas uppföljning och analys kopplat till bedömning/betygsättning, exempelvis betygsfördelning (A-F) för läsåret 19/20. I 2019 års kvalitets- och resultatrapport följs betygsfördelningen upp. Från 2019 års rapporten framgår att kommunens elever för de flesta ämnen hade färre F och A jämfört med riket. Störst skillnader för läsåret 18/19 fanns inom hem- och konsumentkunskap, slöjd och engelska. Analysen i 2019 års rapport visade på att de kommunala skolornas betygsättning är restriktiv när det handlar om den högsta betygsstegen.

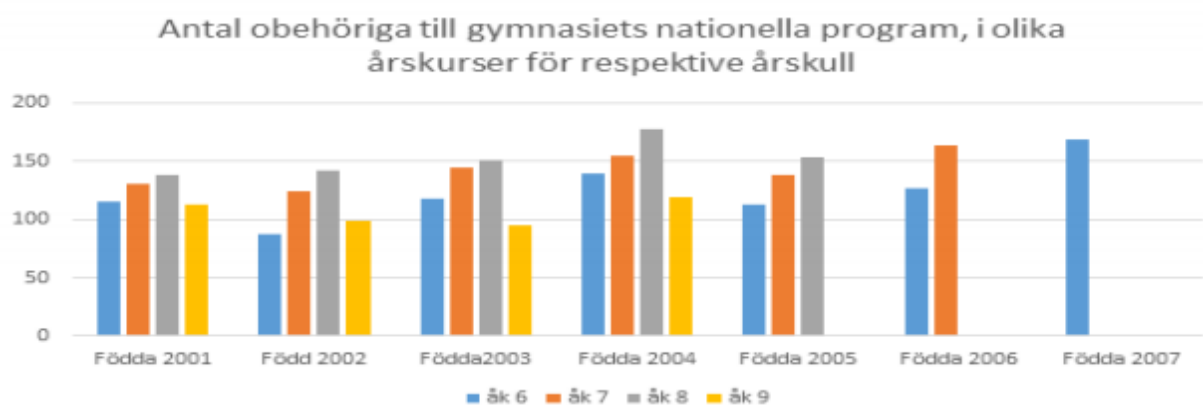
Då de nationella proven inte genomförts läsåret 19/20 saknas sådan jämförelse mellan betyg och provresultat i kvalitets- och resultatrapporten 2020. Avseende kunskapsresultat redogörs för elevernas meritvärden och behörighet till gymnasiet. Vi noterar särskilt följande:

- Det senaste året har meritvärdet för både pojkar och flickor i årskurs 6 sjunkit något jämfört med läsåret 18/19 (som då visade väldigt goda resultat jämfört med riket) men är fortsatt högt. Skillnaden i meritvärden mellan skolenheter är fortsatt stor. Meritvärdet uppgick till 167 poäng för den skola med lägst resultat och 244 poäng för den skola med högst poäng. Resterande skolor låg kring 200 poäng.

- Meritvärdet⁸ för elever i årskurs 9 har minskat jämfört med föregående läsår (225,9 poäng läsår 19/20 respektive 227,2 poäng läsår 18/19). Skillnaden i genomsnittligt meritvärde mellan olika skolenheter är idag större jämfört med för 10 år sedan. För läsår 19/20 skiljer det 76 meritpoäng mellan den skola som har högst respektive lägst meritpoäng. Under läsår 18/19 låg motsvarande siffra låg på 53 poäng. Utvecklingen under perioden 2013 till 2019 påminner i stora drag om utvecklingen för riket. För år 2020 saknas tillgänglig statistik för riket.
- Andelen elever i kommunal grundskola som är behöriga till gymnasiet läsåret 19/20 uppgick till 84,1 procent, vilket är en minskning jämfört med föregående läsår (87,6 procent). Såväl flickor som pojkar har lägre behörighet jämfört med föregående år där flickor minskat från 89,3 procent till 85,3 och pojkar minskat från 86,2 procent till 82,9 procent. Behörigheten till gymnasiet skiljer sig även mellan skolenheterna där de skolenheter med lägst andel elever med gymnasiebehörighet uppgick till 47,3 respektive 72,2 procent och den skolenhet med högst andel elever med gymnasiebehörighet uppgick till 96,3 procent. De flesta skolenheter låg mellan 80 till 90 procent.

Från rapporten framgår att huvudorsaken till att elever inte når gymnasiebehörighet är uteblivna betyg i ämnena matematik, engelska och svenska/svenska som andraspråk. En stor andel av de elever som inte når gymnasiebehörighet i årskurs 9 har haft problem att uppnå kunskapskraven i kärnämnen under stora delar av sin skolgång varför förvaltningen med start läsår 19/20 följer progressionen under elevernas skolgång.

Progressionsanalysen avseende elevernas kunskapsutveckling i förhållande till gymnasiebehörigheten från årskurs 6 till årskurs 9 visar att andelen elever som är obehöriga till gymnasiet ökar från årskurs 6, till årskurs 7, till årskurs 8 för att sedan minska i årskurs 9. Statistiken visar även att trenden går igen för samtliga årskullar som genomgått grundskolan de senaste åren. Se tabell nedan.

Tabell. 2. Källa: Barn- och ungdomsnämndens kvalitets- och resultatrapport 2020.

⁸ För att få ett mått om kunskapsresultaten avseende alla ämnen används meritvärde. Meritvärdet utgör summan av de 16 bästa betygen plus betyget moderna språk som språkval för de elever som läst det. Högsta möjliga meritvärde för en elev som läser moderna språk och har A i alla ämnen är 340 poäng. (E: 10 poäng, D: 12,5 poäng, C: 15 poäng, B: 17,5 poäng, A: 20 poäng).

Uppföljning av elevernas progression omfattar inte någon analys gällande skillnader mellan skolenheter eller elever.

Vid granskning av nämndens sammanträdesprotokoll kan ses att nämnden löpande under året fått information om elevernas måluppfyllelse/kunskapsresultat. Vid nämndens sammanträde i september 2020 har även viss uppföljning av antagna nämndmål skett (uppföljning av gymnasiebehörighet).

Avslutningsvis framkommer vid intervju att det inom nämnden finns utsedda kontaktpolitiker för grundskolan som vid olika tillfällen genomför studiebesök på skolenheterna. Vid dessa tillfällen får förskolecheferna och rektorerna redogöra för sitt arbete som helhet, samt enligt de intervjuade för arbetet med betyg och bedömning.

3.2.2 Bedömning

Revisionsfrågan bedöms som *delvis uppfylld*.

Bedömningen baseras på att nämnden erhåller regelbunden dokumenterad uppföljning om skolornas resultat. Sett till rapporteringens innehåll omfattar den statistik avseende jämförelser mellan skolenheter vad gäller meritpoäng och behörighet till gymnasiet.

Bedömning baseras även på att den uppföljning som kommit nämnden till del år 2020 inte bedöms omfatta en tillräcklig analys huruvida bedömning och betygsättning skett på ett likvärdigt sätt mellan skolenheterna. Särskilt noteras att nämnden inte erhållit någon uppföljning eller analys avseende andelen elever som når de högsta betygen eller betygsfördelningen (A-E). Det ses som positivt att förvaltningen följer elevernas progression. Dock bedöms uppföljningen kunna utvecklas till att omfatta analys av skillnader mellan skolenheter och elever.

Vi bedömer det särskilt viktigt att nämnden säkerställer att de får till dig en tillräcklig analys innehållande jämförelser mellan skolenheter, ämnen och elever. Detta med hänsyn till att statistik från skolverket visar på att det föreligger skillnader vad avser elevernas kunskapsresultat samt att det föreligger skillnader mellan betyg och resultat från de nationella proven (statistik redovisas i avsnitt 2).

3.3 Vidtar nämnden adekvata åtgärder vid bristande likvärdighet?

3.3.1 Iakttagelser

Nämnden har i samband med behandling av kvalitets- och resultatrapporten år 2020 inte fattat något beslut om åtgärder.

Som nämndes i avsnitt 3.1.1 har det sedan år 2019 har pågått ett arbete med att granska bedömningskulturen inom skolorna. Arbetet initierades enligt representanter från förvaltningen till följd av brister i betygsfördelningen som identifierats under läsåret 18/19. Från kvalitets- och resultatrapporten år 2020 framgår att det under år 2020 har riktats insatser utifrån ovan nämnda brister till en del skolenheter i syfte att stödja en likvärdig bedömning och betygsättning. Exempelvis har förvaltningens kvalitetsstrateg erbjudit föreläsningar och workshops med inriktning på skillnader i hur flickor och pojkar bedöms samt hur SALSA-värden bör användas i enheternas interna betygsanalyser. Representanter från förvaltningen anger att projektet *Samverkan för bästa skola* har lyft likvärdighetsproblematiken och riktade insatser har genomförts mot tre grundskolor med

fokus på betygssättning. Skillnader i elevernas kunskapsresultat uppges även ha varit temat för 2019 års resultatdialoger.

Från kvalitets- och resultatrapporten framgår att ytterligare insatser för ökad gymnasiebehörighet ska prioriteras under kommande läsår. Vidare framkommer att ett arbete har skett mellan förvaltningens kvalitetsstrateg och rektorer kring hur betygsstatistik kan användas i det systematiska kvalitetsarbetet och hur analysverktyget IST-analys kan nyttjas för detta. Från rapporten framgår att förvaltningsjuristen genomfört föreläsningar till samtliga rektorer angående rättssäkerhet och myndighetsutövning rörande betygssättning.

Vid granskning av nämndens protokoll kan ses att nämnden löpande under året fått information från förvaltningen kring ovan nämnda insatser.

I nämndens årsredovisningen 2020 framgår att ett antal åtgärder vidtagits för att öka måluppfyllelsen och för att utveckla en mer likvärdig utbildning. Vi noterar särskilt följande:

- nämnden har justerat upptagningsområden för grundskolorna och värderar placering av nya skolor i relation till förmågan att bidra till en allsidig elevsammansättning,
- en förstärkning av elevhälsans personal har gjorts i form av en studie- och yrkesvägledare,
- en ökad rekrytering av förstelärare har skett till lågstadieskolor för tidiga insatser,
- kompetensutvecklande insatser för språkutveckling har genomförts inom förskolan

Vid intervju med förvaltningsledningen framgår att det år 2019 genomfördes en kartläggning i vissa årskurser för elever i den kommunala grundskolan. Fokus för kartläggningar uppges ha varit att utvärdera elevernas kunskapsresultat och kunna använda resultaten för att förstå behov av resursfördelning, kompetensutveckling och organisationsutveckling. Kartläggningen har i tid för granskningen genomförts av kvalitetsstrategen vid ett tillfälle. Kartläggningen uppges ha resulterat i en satsning på förstelärare i lågstadiet vilket finansierats av nämnden. Detta med orsak till att förvaltningen såg att bristande kunskapsresultat i tidig ålder ofta följde med elever i hela skolgången. Vid sakgranskning framkom från förvaltningen att ett förstelärarnätverk kommer att upprättas även för låg- och mellanstadiet. Vidare uppges att arbetet med implementering av de nya kursplanerna⁹ hösten 2022 ska beakta likvärdighet och ge en helhetssyn mellan de olika ämnena och hur lärare kan få strategier till sambedömningar av kunskapskrav i de olika ämnena.

Vidare fattade nämnden vid sitt sammanträde i mars 2020 beslut om att uppdra förvaltningen att på huvudmannanivå årligen sammanställa resultaten av de obligatoriska kartläggningsmaterialen. Nämnden beslutade att redovisning av sammanställningen ska ske årligen i januari månad. Rapporteringen ska innehålla de insatser som är planerade med anledning av bedömning utifrån kartläggningsmaterialet

⁹ Läs mer på: <https://www.skolverket.se/om-oss/var-verksamhet/skolverkets-prioriterade-omraden/reviderade-kurs--och-amnesplaner/andrade-kursplaner-i-grundskolan>.

samt en bedömning på hur skillnader mellan flickor och pojkars kunskapsutveckling kan stärkas. Detta i syfte att utveckla arbetet riktat mot elever i behov av stöd.

Vid nämndens sammanträde i januari 2021 kan vi inte styrka att sådan sammanställning redovisats.

Avslutningsvis lyfter förvaltningen vid sakgranskning att nämnden, vid beslut om läsårstider 21/22 (beslutades 2020-11-11 §132) även beslutade att samtliga studiedagar ska vara kommungemensamma och ligga på samma dagar. Orsaken uppges vara att möjliggöra för skolor och lärare att samverka med varandra mellan skolenheter i bland annat bedömningsfrågor.

3.3.2 Bedömning

Revisionsfrågan bedöms som *delvis uppfylld*.

Bedömningen baseras på att nämnden har vidtagit ett antal åtgärder för att öka elevernas måluppfyllelse och att öka likvärdigheten inom grundskolan, bland annat för att öka kompetensen. Vi ser det som positivt att det inom förvaltningen har genomförts ett antal åtgärder i syfte att stärka bedömningskulturen samt för att minska skillnader i elevernas kunskapsresultat mellan skolenheterna. Detta är dock inte på initiativ av nämnden.

Med hänsyn till att vi ser ett utvecklingsbehov gällande nämndens erhållna uppföljning och analys avseende likvärdig bedömning och betygsättning bedöms detta påverka nämndens möjlighet att i tillräcklig omfattning identifiera skillnader mellan skolenheter, ämnen och elever och därav vid behov kunna vidta adekvata åtgärder.

3. Revisionell bedömning

PwC har på uppdrag av kommunens förtroendevalda revisorer genomfört en granskning avseende Likvärdig skola med fokus på bedömning och betygsättning. Syftet med granskningen har varit att bedöma om barn- och ungdomsnämnden säkerställer en ändamålsenlig utbildning vad gäller likvärdighet i grundskolan avseende bedömning/betygsättning. Det innebär att nämnden ska säkerställa att det inte finns skillnader mellan skolorna eller eleverna.

Granskningen syftar även till att bedöma om den interna kontrollen inom området är tillräcklig.

Vår samlade bedömning är att:

- Barn- och ungdomsnämnden *inte helt* säkerställer en ändamålsenlig utbildning vad gäller likvärdighet i grundskolan avseende bedömning/betygsättning.
- Den interna kontrollen bedöms *inte helt* som tillräcklig.

Den samlade bedömningen baseras på de för granskningen antagna revisionsfrågorna.

4.1 Rekommendationer

Utifrån granskningen iakttagelser och bedömningar lämnas följande rekommendationer till barn- och ungdomsnämnden:

- att nämnden säkerställer att det finns förutsättningar för samverkan för lärare mellan skolenheter, exempelvis genom sambedömning och samrättning, samt
- att nämnden säkerställer att de får en tillräcklig uppföljning inom området som omfattar analys av orsakerna bakom eventuella skillnader i elevernas måluppfyllelse mellan skolenheter, ämnen och elever.

4. Bilagor

Vi har tagit del av följande dokumentation:

- Barn- och ungdomsnämnden samlade redovisning av kvalitet och resultat 2019
- Barn- och ungdomsnämnden samlade redovisning av kvalitet och resultat 2020
- Delegationsordning barn- och ungdomsnämnden
- Dexter handledning
- Flödesschema betyg HT 2020
- Kvalitetssystem för barn- och ungdomsnämnden 2016
- Intern kontroll 2019
- Intern kontroll 2020
- Intranätet Solsidan
- Organisationsskiss
- Reglemente barn- och ungdomsnämnden
- Skolenkät VT 2019, Karlstads kommun
- Tidsplan betyg HT 2020
- Uppföljning intern kontroll 2019
- Uppföljning intern kontroll 2020
- Verksamhetsplan 2020 barn- och ungdomsnämnden
- Årsredovisningen 2019 barn- och ungdomsnämnden
- Årsredovisningen 2020 barn- och ungdomsnämnden

Mars 2021

Lars Dahlin

Uppdragsledare

Michaela Nyman

Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org. nr 556029–6740) (PwC) på uppdrag av Karlstads kommun enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från den 2020-09-29. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.